

Městská knihovna v Praze

Mléčná dráha

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

41 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Městská knihovna v Praze

Mléčná dráha

Antologie z japonských
básníků haiku
XVII. a XVIII. století

Přeložil Alfons Breska

Znění tohoto textu vychází z díla [Mléčná dráha](#) tak, jak bylo vydáno v Praze nakladatelstvím Aurora v roce 1999. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

Text díla (Mléčná dráha: Antologie z japonských básníků haiku XVII. a XVIII. století), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), není vázán autorskými právy.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-
Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 18. 7. 2018.

OBSAH

ÚVOD	8
OBDOBÍ BAŠÓOVO	14
Macuo Bašó	15
Uedžima Onicura.....	23
DESET MUDRCŮ	26
Enomoto Kikaku.....	27
Hattori Ransecu.....	33
Naitó Džósó	35
Mukai Kjorai.....	36
Morikawa Kjoroku	38
Sugijama Sampú	39
Kagami Šikó.....	40
Šida Jaba	41
Tačibana Hokuši.....	42
Oči E cudžin.....	43
JINÍ VYNIKAJÍCÍ BÁSNÍCI BAŠÓOVY ŠKOLY	44
Nozawa či Mijagi (?) Bončó.....	45
Hirose Izen	46
Opat Róka.....	47
Kosugi Iššó.....	47
Rócú.....	48
Iwata Rjóto	48
Sena Šóhaku	49
Kawai Sora.....	49
Amano Tórin.....	50
Jamamoto Kakei	50
Mizuta Masahide	51
Itó Šintoku	51
Kawai Otokuni.....	51
Cukijama Ensui	52

Kusakabe Kjohaku.....	52
Kawano Rijú.....	53
Nakagawa Ocuju.....	54
Macui Bunson.....	55
Okada Jasui.....	55
Suganuma Kjokusui.....	55
Naoe Mokudó	56
Hori Bakusui	56
Macuki Tantan	56
Sakurai Ritó.....	57
Kitajama Mógan.....	57
Imai Gošúbó	58
Mikami Senna	58
BÁSNÍČI MIMO BAŠÓOVU ŠKOLU.....	59
Jokoi Jajú.....	60
Nakamiči Rjúsui.....	60
Naitó Rosen.....	61
Jošida Rjúsui	61
Ójodo Mičikaze.....	61
Tojodžima Rogecu.....	62
Hajano Hadžin.....	62
Rjúho.....	62
Keisa.....	63
Rikuto	63
Sarjú	63
Kakó.....	64
Šunsui	64
Tóši	64
BÁSNÍŘKY BAŠÓOVA OBDOBÍ	65
Šiwa Sono-džó.....	66
Den Sute-džó.....	66
Kawai Čigecu-ni.....	67

Óme Šúšiki	68
Čine-džó	68
Ogawa Šófú-ni	69
Kaga no Čijo-ni	69
OBDOBI BUSONOVO	77
Taniguči Buson (nebo Josa Buson).....	78
BUSONOVI ŽÁCI	83
Tokai Kitó.....	84
Kurojanagi Šóha	85
Jošiwake Tairo	86
Teramura Hajakuči	86
Sumi Taigi	87
Miura Čora.....	88
Kumura Kjódai.....	89
Kaja Širao	89
Jamamoto Inan.....	90
Óšima Rjóta	90
Takakuwa Ranko	91
OBDOBI ISSOVO	93
Kobajaši Issa	94
Inoue či Sugawara Džúkó	99
Ótomo Óemaru	100
Kawakami Fuhaku.....	100
Ueda Mučó	101
Inoue Širó.....	101
Nacume Seibi.....	102
Enomoto Seifu-džó.....	103
Macumoto Kojó-ni.....	103
Imaizumi Sógecu-ni	104

ÚVOD

I

Peter Altenberg řekl o Japoncích, že namalují kvetoucí větvičku a je v tom celé jaro, kdežto naši malíři malují celé jaro a je to sotva jedna vzkvetlá snítka. Něco pravdy v tom je. Japonci totiž milují v umění zkratku. Proto je haiku tolik oblíbeno u japonských básníků. Sedmnáct slabik ve třech řádkách jim stačí, aby zachytili nejen vše, co zmítá jejich duší, ale i všechny proměny obklopující je přírody, květnové deště, hukot vodopádů, kvetoucí třešně i podzimní vichry, žár léta i první sněhy, zpěv cikád i klokotání slavíka, bouřící řeky i zamlklé staré rybníky, úplněk měsíce i padající rudé listí javorů. Ale v těchto letmo zachycených obrazech jako drůza ametystů v kameni skrývá se cit, úzkostlivě, aby se nic z něho neprodralo navenek. Čím ztajenější je tento citový obsah, čím napovrch objektivnější je haiku, tím výše je ceněno Japonci. Ale kdo může zavřít vůni, aby nezavála chvílemi z těchto mlčenlivých symbolů, kdo utajiti světlo, aby jeho paprsky nepronikly temným obalem? A tak každému, kdo dovede se zamysleti nad těmito básničkami a vcítiti se do nich, zjeví se i sama duše básníkova. Jsou ovšem některá haiku, v nichž prudká bolest, láska, vášeň jako rozvodněná Mogami strhá všechny břehy a rozlije se široko do kraje, ale to jsou haiku, která se líbí u nás nejvíce, nikoli však v říši vycházejícího slunce.

II

Nazývat haiku epigramem je omyl. Epigram jest vždy opatřen žihadlem jako vosa. Haiku nic takového nezná. I když skrývá se v něm humor a ironie jako u Kikaku, jednoho z nejoriginálnějších duchů japonského básnictví, nelze je přece srovnávat s dravostí západních epigramů, jež chtějí se vždy posmát a bolestně zranit. Haiku je záblesk myšlenky,

okamžitý dojem ve třech kadencích, třech obrazech, vyňatých z relativnosti světa. Oproti mnohomluvnosti Západu je stručnost a elipsa duší této poezie, vypěstované za staletí celými generacemi básníků. Snaha po naprosté konciznosti je typický rys japonské estetiky. Tuto stručnost stupňují ještě některé všeobecně ustálené pojmy. Řekne-li básník motýl, myslí se tím vždy jarní motýl a květem je míněn toliko třešňový květ. Je to tedy vždy jaro, jež vyvolávají v duši čtenáře tato dvě slova. Napíše-li básník měsíc, jasný měsíc, dnešní noci měsíc, myslí tím vždy podzimní úplněk. Stejně Mléčná dráha vztahuje se k jeseni, kdy svítí nejjasněji. Ale takových slov, shrnujících v sobě již určité, všem společné představy, je značně mnoho. To ovšem neobyčejně napomáhá konciznosti¹ haiku. Haiku má pouhých sedmnáct slabik, ale doopravdy jich mívá často méně, neboť zhusta se vyskytující slůvka kana a ja, zvaná kiredži, jež sama o sobě neznamenaají nic, leda slabou emfází², zkracují námět o jednu až tři slabiky. Přes tuto stručnost je obsah haiku pestrý a bohatý. Jsou to kapky růžového oleje, z nichž bylo by možno vyrobit láhve zředěné poezie.

III

Opravdový rozkvět haiku začíná teprve v polovici XVII. století. Byla to doba neobyčejně šťastná, v níž žili velcí umělci, romanopisec Saikaku, dramatik Čikamacu, malíři Ogata Kórin a Hanabusa Iččó, sochař Jokaja Sómin. Skutečná japonská renesance. V ní zazářil na literárním nebi Macuo Bašó jako hvězda prvního řádu.

Bašó vlastně haiku teprve stvořil. Psalo se ovšem již dávno před ním, psal je v Japonsku kdekdo, ale to byla jen prázdná společenská zábava, hříčka diletantů. Bylo třeba nového člověka, aby naplnil novým duchem staré vyšeptané formy. To byl Bašó. Již jako čtrnáctiletého hochy stihlo ho velké neštěstí, jež proměnilo jeho život. Ztratil svého mladého

¹ Zhuštění. *Pozn. red.*

² Citové pohnutí. *Pozn. red.*

feudálního pána a přítele. Zdrčen hlubokým žalem, s ustříženou kadeří přítelovou uchýlil se do velkého buddhistického kláštera na hoře Kója. Zde oddával se svému bolu a přemítal o pomíjivosti a marnosti všeho pozemského. Zřekl se dosavadního způsobu života a zasvětil se úplně chudobě a mysticismu. A tu v samotě a odloučenosti zrál v něm odhodlání k novému životu a zazářil mu nový cíl: ne déle trávit sám v klášterním tichu, ale obracet život a myšlenky druhých lidí jiným, vyšším směrem. A právě v básnictví spatřoval prostředek k dosažení této mety. Verše nebyly mu pouhou zábavou a hříčkou, ale obrozením člověka, zrcadlením vnitřního zdokonalování. Všechno vědění je mu prohlubováním duše, všechno podrobné a pozorné pozorování přírody vnikáním v podstatu věcí a osvědčováním lásky k všemu živoucímu, i k tvorům nejnepatrnějším. Haiku bylo mu zbožňováním krásna uprostřed všedností denního života, cestou za vyšším poznáním. Tři delikátní řádky, tři kadence stávají se spíš náповědí čehosi hlubšího než obrazem skutečnosti. Snaží se vyjádřit věčně pravdivé v přírodě a lidském životě slovem svěžím a novým. A je s podivem, že prostředky tak skrovnými dociloval takového účinku. Psát haiku znamenalo mu tedy vlastně žít životem vyšším, životem myslitele a světce.

Bašó mnoho cestoval, všude sám svým osobním vlivem povzbuzoval, nabádal, opravoval, učil. Přímých žáků a následovníků, rozptýlených po celém Japonsku, bylo kolem tří tisíc, učiněná Mléčná dráha, z nich ovšem jen několik hvězd skvělo se velkým leskem ze záplavy třpytné mlhoviny.

IV

Z deseti velkých žáků Bašóových, nazývaných též deseti mudrci, je to hlavně Enomoto Kikaku, který nás nejvíce zajímá. Přináší nové noty do poezie haiku: humor a ironii. Bašó je buddhistický mnich, světec hledající cesty k dokonalosti a věčné pravdě. Kikaku je člověk. Vedle haiku, zachycujících delikátní a prchavé dojmy, jimiž souvisí se svým mistrem, vyskytují se jiná, překvapující nečekanými obraty, burleskními proti-

klady, zlomyslnými nápady, kde zračí se již duch téměř moderní všestrannosti a jiskřivosti. Bašó byl často roztrpčen těmi kozelci šibalské obraznosti, jež zdály se v rozporu se zákony buddhistickými, s jejich láskou k všemu živoucímu. Jedna anekdota zvláště dobře to vystihuje. Kikaku napsal jednoho dne vtipné haiku:

*Když vážce rudé
vytrhneš její křídla,
paprika zbude.*

To Bašóa pobouřilo. Nedovedl pochopiti, jak může někomu vůbec napadnout, aby vážce vytrhl křídla, a opravil Kikakův tristich takto:

*K paprice rudé
připojte lehká křídla,
z ní vážka bude.*

V tom zračí se rozdíl obou velkých individualit japonského básnictví. Kikaku byl bystrý pozorovatel, kritický duch a zachytil nejednu směšnou stránku života. Hlavně tyto humoristické scény získaly mu slávu. Odtud vyrostla jeho technika. Ovládá všechny tóny od zastřeného humoru až po břitkou ironii. Některá haiku jsou jen pouhou narážkou, jiná úsměvem, jiná satirou. Například: Kikaku zří smuten, že vodní květ nemůže žít pod vrstvou zimního ledu. To je lítost nad životem snachy, ujařmené rodinnou autoritou. Nebo: vidí ve snu průvod myší, nesoucích jednomu z jeho přátel v růžových tlamičkách po rozpučeném jehličnatém lístku, symbolizujícím dlouhý věk. To je žert. Užívá rád antiteze k vyvolání a zesílení dojmu. Proti kvetoucí slivoni, jejíž vůně okouzluje duši, postaví nudného, hloupě civějícího starého papriku. Jindy světák, vycházející z čajovny z objetí lásky, žádá prozaicky deštník, aby nezmokl. Tak jeho pozorování barví se všemi odstíny zlomyslnosti. Dovede nahodit jemné, světelné skvrnky i těžké, hluboké stíny. Někdy užívá k vyzdvižení dojmu obrátů lidové mluvy.

Všude setkáváme se u něho s protiklady mezi vznešeností, poezií a krásou a všední skutečností. Někdy dosahuje až tragického patosu užitím antiteze jako v básničky, kde alejí nádherně kvetoucích třešní vede matka slepé dítě.

V

Mezi deseti mudrci, dědici Bašóovy tradice, vznikala však brzy různá mínění o pravém způsobu básnění haiku. Utvořily se školy, malé církve, z nichž každá domnívala se býti jedinou a samospasitelnou nositelkou pravé tradice. Právě v té době všeobecného rozvratu objevila se básnířka Kaga no Čijo-ni, která brzy vynikla vysoko nad všechny skupiny básnických škol. Byla jakýmsi ženským protějškem Bašóovým. I jejich osudy byly podobné. I ji stihlo kruté neštěstí, smrt jejího chotě i hochy. Znechucena životem a světem, uchýlila se rovněž do kláštera, kde trávila dny v přemítání a modlitbách. Blahodárný mír Buddhův tiší její bolest a kouzlí nový úsměv na její tváři. Patnáct let žije tak osamělým životem a jen malba a skládání haiku jsou jí tu útěchou. I ona spatřuje v poezii cestu k obrození člověka. Když vrací se opět do života, aby se stala učitelkou druhých, chová již ve svém nitru nezvratné přesvědčení, že jedinou podmínkou dosažení věčného klidu je úplné zřeknutí vlastního já. Ushlé rákosí, vyrváno z kořene, je unášeno k ráji.

VI

Z deseti největších žáků Bašóových jeden po druhém umírá a vedle Čijo-ni mihotá se již jen několik slabších a drobnějších hvězd na literárním nebi. Není nové velké osobnosti, jež by staré formy naplnila živoucím obsahem. Tu přichází Josa Buson, aby vzkřísil haiku k nové slávě. Neobyčejný vliv na rozvoj Busonova talentu měl asi jeho učitel Hadžin, neboť ho důtklivě upozorňoval, že žák nikdy nesmí lpěti na stylu svého mistra, naopak musí jíti často opačným směrem, jako by ani nebyli žák a mistr. Tato slova, jež staví neobyčejně vysoko Hadžina

jako učitele, otevřela Busonovi oči na samu podstatu všeho umění, jež musí býti vždy osobité. Busonův styl liší se od Bašóova. Jeho verše jsou smyslnější, rafinovanější, zračí se v nich velká kultura, získaná četbou japonských a čínských klasiků. Buson čerpá mnoho z četby starých básníků, z historie a obraznosti. Bašo byl mnohem prostší a omezoval se jen na vlastní zkušenost, vnikal však hlouběji v podstatu věcí. Buson zůstává víc na povrchu, ale zato vyniká v kresbě drobností a přesném pozorování. Životní síla popisu tvoří hlavní rysy jeho stylu. Každé jeho haiku je malá kamej.

VII

Posledním velikým básníkem století osmnáctého je Kobajaši Issa. Prožil smutné dětství a chlapectví, pronásledován mstivou nevraživostí macechy, a tyto zkušenosti činí jej brzy vnímavým pro všechnu bolest tohoto světa. Hluboký soucit s trpícím člověkem a zvířetem zaznívá v jeho poezii tóny mnohem naléhavějšími než u básníků předcházejících. On je největším japonským básníkem soucitu. Jako protiklad objevuje se u něho silný smysl pro komičnost. Nota, která se ozvala poprvé tak svérázně u Kikakua, v Issovi vrcholí. V jeho haiku objevují se slova lidové hantýrky. Ale pod tímto povrchem skrývá se silná patetičnost a tragika lidského osudu.

Po jeho smrti opakuje se totéž, co po smrti všech velkých a směrodatných umělců. Kopisti a malé talenty zmocní se jejich objevů a opakují je tak dlouho, až úplně zevšední. Nastává vulgarizace vkusu. Teprve v druhé polovině XIX. století, po padesáti letech úpadku, objevuje se nový velký básník Masaoka Šiki (1862–1902), aby probudil haiku k novému životu. Ale to již není účelem této knihy.

OBDOBÍ BAŠÓOVO

Asi od polovice XVII. do
poloviny XVIII. století

Macuo Bašó

1644–1694

Zříceniny tvrze Takadači

Tys, letní trávo,
snů mrtvých bojovníků
jedinou stopou.

Pradávný rybník

Pradávný rybník.
Jen skočí-li tam žába,
zažbluňkne voda.

Vrána na holé větvi

Na holé větvi
schoulená vrána sedí.
Podzimní večer.

Mléčná dráha

Bouřlivé moře.
Nad ním se k výspě Sado³
pne Mléčná dráha.

³ Sado – ostrov v Japonském moři se stejnojmenným hlavním městem. *Pozn. red.*

Cvrček (Prchavý život)

Že brzo zemře,
se vytušiti nedá
ze cvrčka hlasu.

Já onemocněl na cestě své

Já onemocněl
na cestě své, sny moje
jdou zprahlou stepí.

Jak jasný měsíc!
Já jsem se u rybníka
noc celou toulal.

Tou cestou nikdo
se neubírá, sám jdu
v podzimní večer.

Podzimní bouře
burácí, vichří, smetá
divoké kance.

Řeka Mogami

Květnové deště
sbírajíc všechny, v kraj se
Mogami řítí.

Pozorování luny u starého chrámu

Jediné krásné
neuzříš tváře v davu,
hledícím k luně.

Převozník

Ve větru jarním,
svíraje v ústech lulku,
převozník čeká.

Úplněk

Od novoluní
mé srdce nemlčelo,
dnes mlčí — štěstím.

Kukačka a měsíc

Kukačka křikla.
Bambusů vzrostlým hájem
prosvítá měsíc.

První sních

Sních první napad!
Dost právě, aby ohnul
narcisu listy.

Řeka Mogami

Mogami mocná
do moře ponořila
hořící slunce.

Vistárie

Jdu znaven cestou,
pátraje po hospodě,
v tom vistárie!

Slavíci

Slavíci sladce
ve vrbách klokotají
na kraji háje.

Východ slunce

Na horské stezce
pojednou slunce vyšlo
z broskvových květů.

Setský most

Most setský⁴ pouze
klene se neutajen
v květnových deštích.

⁴Seto – město v prefektuře Aiči. *Pozn. red.*

Kaštan v květu

Nevšímán chodci
u vaší chýše stojí
kvetoucí kaštan.

Spadalé listí

Že bůh tu není,
sad jeho zpustl, zavát
spadalým listím.

Květ kamélie

Květ kamélie,
jenž ráno spadl, vylil
dešťovou vodu.

Kukačka

Kukačka s křikem
na tichý ostrov letí,
tratíc se očím.

Motýl a vrba

Na vrbě motýl
vždy, zavane-li vítr,
své místo mění.

Na smrt Iščóovu

Ó, chvěj se, hrobe,
jeť moje naříkání
podzimním větrem.

Divoké kachny

Noc na jezeře.
Divokých kachen hlasy
jsou mdlé a bílé.

Při návštěvě chrámu v horách

Dub majestátní
pohledem nezavadí
o třešní květy.

Na obraz zálivu Futami⁵

Pochyby není,
má záliv též své jaro,
přílivu kvítí.

⁵ Futami – přístav na ostrově Čičidžima (souostroví Ogasawara). *Pozn. red.*

Na horu Nikkó⁶

Jak božsky září
v zeleni mladých listů
paprsky slunce.

V Naře⁷

Líbezná vůně
z chryzantém v Naře dýchá!
Co starých Buddhů!

V mé chýši

Oblaka květů!
Zvon v soumrak zní. Z Uena
či z Asakusy⁸?

Mému žákovi Ensuiovi

Následuj vrby
při vichřeni svých vášní
i tužeb srdce.

Nad květy třešní
co krásných upomínek
v duši se vrací.

⁶ Nikkó – hora s chrámovým komplexem ležící asi 140 km severně od Tokia (slovo nikkó se prý stalo pro Japonce synonymem nádhery). *Pozn. red.*

⁷ Nara – hlavní město prefektury Nara, v minulosti bylo hlavním městem Japonska a sídlem císaře. *Pozn. red.*

⁸ Ueno, Asakusa – tokijské čtvrti. *Pozn. red.*

Pozorně hledě,
spatřil jsem skryté býlí
poblíže plotu.

Opřeni o hůl
u hrobů předků stojí,
už bělovlasí.

Za slunce drahou
stáčí se slunečnice
v květnovém dešti.

Metlice stonek,
na nějž se vážka snéstí
pokouší marně.

Uedžima Onicura

1660–1738

Ondžó-dži⁹

Odkvetly třešně,
zas do ticha se hříží
Ondžó-dži.

Jasný měsíc a mrtvé dítě

Podzimní měsíc
zas jasně plá, však dítě
v mém klínu není.

Prohlídka květů

Lid, skrývající
své kostry do hedvábí,
prohlíží květy.

Změna šatů

I já, jenž nemám
milenky, raduji se
ze změny šatů.

⁹ Ondžó-dži – chrám ve městě Ócu. Pozn. red.

Zima a léto

Zas přišlo léto:
Je zima přece lepší,
říkají lidé.

Dnes při měsíci

Jsou ještě lidé,
již nechtěli by psát
dnes při měsíci.

Jarní deště

Z tohoto listu
zřím jasně, že i v Edu¹⁰
jsou jarní deště.

Jasný měsíc

Luh, vrchy jasny
jak ve dne, k luně zírám,
až krk mě bolí.

Vodní ptáci

Vzhled vodních ptáků
se těžkým zdá, a přece
na vodě plují.

¹⁰ Edo – starý název japonského hlavního města Tokia. *Pozn. red.*

Zas květ se snesl,
tak pomíjí a hyne
i lidský život.

Pavučiny

Jak pavučiny,
jež visí z letních stromů,
horké se zdají!

Člověku, jenž mne žádal, abych byl jeho učitelem

Nevšední člověk,
když obrací se k stromu,
jenž květů nemá.

DESET MUDRCŮ

Deset velkých
žáků Bašóových

Enomoto Kikaku

1660–1707

Soumraku chvíle.
A všude, všude květy,
kosatec, odor.

Vlá mořský vánek.
V prázdném člunu na dně
krab malý leze.

Zelená vrba.
Ó, netopýr, jenž letí
v růžový soumrak.

V hladině vodní
zří vrba obrácený
volavčin obraz.

Kukačka volá.
Pak havran zakrákorá.
Pozvolna svítá.

Tisíce návštěv.
Odejdou návštěvníci...
A květy vadnou.

Dřevěná vrátka,
závorou uzamčená.
Sníh. Měsíc svítí.

Deštivý den je.
U okna opuštěná
se dívá žena.

Pronikl liják
přesliček hustá houští.
Dusivé vedro!

Rýžovým polem
jdu váben vzkvetlou švestkou,
zřím její vůni.

Buddhický obřad.
Vycházím z temna chrámu.
Oh! květy třešní!

Je čas, kdy sedáš
na balkon ráno, večer.
Azalky kvetou.

Nezapomenu
kvetoucích třešní sněhu
v dnech prvních dubna!

Kde koně, lidé?
Pod stromy v stín vše splývá.
Květnové deště.

Cikády pějí
tak zvučně, že se chvějí
bambusů listy.

I za dnů mračných
je usměvavá, svěží,
pivoňka vzkvetlá.

Rovného sobě
miluje člověk. Ptáci
milují květy.

Květnové deště.
Nad Fudži dýmu není.
Všude jen prší.

... Leč za svítání
kdos vedle v jizbě dává!
Kukačka zpívá!

Na větvích třešní
vzdor znícím zvonům chrámu
se květy drží!

Slivoní vůně.
Žebráka brloh bídny
v tvých očích zkrásní.

Období květů.
Je saké mojí ženou,
kuběnou žena.

Pod vrstvou ledu
zda mohou vodní květy
kalichy rozvít?

Je ženat? Vdá se?
Při svatých tancích v chrámě
kolují klepy.

Pod stromem lidé
ukryti naslouchají
šumění deště.

Květnové deště.
V Sakawě¹¹ na nábřežích
jablka hnijí.

Půvabné ryby.
Ach, kdyby starý rybář
moh si jich dopřát!

Návrší v květu.
Jak rád by sis tu lehl.
Bdí hlídač s holí.

Přírody kouzlo
ze všeho vyvanulo.
Mě mdloba jímá.

Ó, jste-li, bozi,
ochránci řek a proudů,
sešlete deště!

Je svátek květů.
Svou matkou provázeno
jde slepé dítě.

¹¹ Sakawa – město i stejnojmenná řeka. Pozn. red.

Když vážce rudé
vytrhneš její křídla,
paprika zbude.

Pivoňky chrámu Kanšin-dži

I Kusunoki¹²
zbraň odložil k vám z lásky,
pivoňky krásné.

Štípnutí blechy

V snu bodnut dýkou...
Byl vskutku sen to pouhý?
Mne štípla blecha.

Jak slivoň voní!
Vedle mne zrovna civí
paprika starej.

Sníh květů

Třešňové květy
zasypat chtějí sněhem
Buddhovu sochu.

¹² Kusunoki – proslulý samuraj (1294–1336). *Pozn. red.*

Žebrák

Jak šťastný žebrák!
Je obloha i země
mu letním šatem.

Zimní strašák

Když přijde zima,
na strašáky v polích
sedají vrány.

Jasný měsíc

Jak zářný měsíc!
Sosnových větví stíny
na rohož hází.

Letní déšť

Déšť strh se letní.
Kol domu pobíhají
s kvákotem kachny.

Rosnička

Rosnička sedí
na banánovém listu,
tiše se houpá.

Hattori Ransecu

1653–1707

O Novém roce

O Novém roce
nebe se vyjasnilo,
švihlili vrabci.

Jasný měsíc

V soumraku měsíc
maluje borovici
na modré nebe.

Žluté a bílé chryzantémy

Žluté a bílé
chryzantém květy. Kéž jmen
už jiných není!

Jasný měsíc

Jak jasně svítí
podzimní měsíc. Pára
z hladiny stoupá.

Chryzantém květy!
Tančiti nad paletou,
motýli, pojd'te!

Stepní tráva

Ze stepní trávy
šelestí všechen smutek
vesničky Ságy.

Cvrček

Jak srdce zdírá
zoufalý nářek cvrčka,
jejž luňák lapil.

Labutí píseň

V podzimním větru
list jeden dolů slétá
a za ním druhý...

List suchý z větve
se tiše snes a hladí
náhrobní kámen.

Naitó Džósó

1661–1704

Zimní měsíc

Chladnější sněhu
je vskutku zimní měsíc
v mých šedých vlasech.

Stříbrný svět

Sníh všechno smazal,
údolí, pole, stráně,
nic nezůstalo.

Datel

Datel si hledá
strom prohnílý, ač kolem
sakury kvetou.

Podzimní cvrček

Podzimní cvrček
hned vedle kukly leží
na zemi mrtev.

Mukai Kjorai

1651–1704

Zasněžená vrátka

Jen vstupte, volám;
na zasněžená vrátka
dál někdo klepá.

Jasný měsíc

Jak jasný měsíc!
Já zapomenul zcela
hor i moře.

Sněživé ráno

Sněživé ráno;
a nikde živá duše,
jen poutník mívá.

Dlouhý meč

Muž s dlouhým mečem,
a na květy se dívá!
Jaký to nevkus.

Na smrt mé mladší sestry Čine

Na mojí ruce
žalostně dokonala
světluška milá.

Vedro

Jaké to vedro!
I kameny i stromy
zrak oslňují.

Vršky oblaků

Je tichý večer;
ční v řadě lysé vršky
oblaků letních.

Morikawa Kjoroku

1655–1715

Kvetoucí řepka

Hrad v Kórijamě¹³
se zvedá z širých lánů
kvetoucí řepky.

Podzimní víchr

Podzimní víchr
nejdříve z všeho smetl
hastroše v poli.

Křik divokých kachen

Svítání. V mlze
hrad obklíčen je křikem
divokých kachen.

Skřivani

Je slyšet znění
nad bělostnými mraky:
skřivanů pění.

¹³ Kórijama – město v prefektuře Fukušima. Pozn. red.

Sugijama Sampú

1646–1732

Bezejmenné trávy

Podzimní trávy
neznámých jmen, a přece
líbezně kvetou.

Květnové deště

Hle, žabky plují
až k samým dveřím v proudech
květnových dešťů.

Němá cikáda

Je smutný pohled
na větev, k níž se tulí
cikáda nemá.

Kagami Šikó

1664–1731

Javory

Závidím tolik
javoru listí: zkrásní,
pak opadává.

Oblaka bílá!
Když prošel jsem však plotem,
lilií květy!

Javory

Javory planou,
až zažehují křídla
letících ptáků.

Šida Jaba

1662–1740

Slavík

Ó, slavík zpívá!
tu chvíli u vrat křičí
prodavač lusků.

Novoroční přání

Klučina přišel
za svého otce s přáním
k Novému roku.

Fialky

Za plotem uvnitř
na zakázaném poli
fialky kvetou.

Kamélie

Když vše jsem zamet,
zas na zem opadalo
pár kamélií.

Tačibana Hokuši

† 1718

Vyhořelý

Můj dům sic shořel,
zatím však třešně kvetly
a opadaly.

Jasný měsíc

Ted' jasný měsíc
na borovici visí,
ted' spadl z větve.

Oči Ecudžin

† 1702

Pohřbený v květech

Na věčnost jíti
tak rovnou ze snů krásných,
pohřbený v květech!

Zářivý měsíc

Z bzučení hmyzu
jsem poznal jen, že noc je.
Zářivý měsíc!

Makové květy

Jak odevzdaně
a tiše k zemi kanou
makové květy.

Jasný měsíc

Tak jasný měsíc,
že nevíš, kdy noc končí,
kdy svítá ráno.

JINÍ VYNIKAJÍCÍ BÁSNÍCI BAŠÓOVY ŠKOLY

Nozawa či Mijagi (?) Bončo

† 1714

Fialky

V úsvitu rána
fialky šikmo leží —
krtkovo dílo.

Hastroš

Zvuk slabý zazněl!
To venku jeden hastroš
se skácel na zem.

Zasněžená slatina a řeka

V oklikách dlouhých
slatinou zasněženou
vine se řeka.

Listy kurury

Potichu kanou
bez zavanutí větru
kurury¹⁴ listy.

¹⁴ Kurura – kurura nápojná, rostlina používající se jako nervový stimulant. *Pozn. red.*

Kanec

K milíři uhlí
se stěží dovrávorat
raněný kanec.

Orlí hnízdo

Zapadlo slunce
do větví kastrovníku,
kde hnízdo orlí.

Hirose Izen

† 1710

Mléčná dráha

Noc zvolna mívá.
Mdle do vod v rýžovištích
plá Mléčná dráha.

Opat Róka

1669–1703

Dusná noc

Šum řeky mělké
se dvakrát, třikrát změnil.
Noc dusná všude.

Kosugi Iššó

1652–1688

Bílé chryzantémy

Vše oči zřely,
leč k bílým chryzantémám
se opět vrátí.

Rócú

1649–1738

U jezera Džóga

Což vodní ptactvo
spí na jezeře Džógu
tak tvrdým spánkem?

V Uenu

Rozkvetly třešně
za velkou sochou Buddhy
v své celé slávě.

Iwata Rjóto

1660–1717

Na Nový rok

Toto i ono
na Nový rok je správné
v dnech mého kmetství.

Sena Šóhaku

1649–1722

Kukačka

Kukačka volá,
a právě dneska nikdo
mě nenavštívil.

Dítě o matku oloupené

Podzimní večer;
o matku oloupeno
jí dítě samo.

Kawai Sora

1648–1710

Porouchaný plot

Plot neopraven,
snad naschvál pro kolouchy,
by prolézt mohli.

Únavná cesta...
Leč padnu-li přec, klesnu
v kopejšník¹⁵ vzkvetlý.

Amano Tórin

1638–1719

Jarní déšť

Dokonce zdá se,
že sukovité sosny
spí v jarním dešti.

Jamamoto Kakei

† 1716

Břečtanu listy

Břečťanu listy
chvějí se, šelestíce
v podzimním větru.

¹⁵ Kopejšník (kopyšník) – trvalka mnoha druhů, s růžovými, fialovými, žlutými či bělavými květy. *Pozn. red.*

Mizuta Masahide

1656–1723

Zírání k luně

Když shořel špýchar,
již pranic nebránilo
zírání k luně.

Itó Šintoku

1632–1698

Jasný měsíc

Jak jasný měsíc!
Snad zrodí se dnes v noci
nějaké děti.

Kawai Otokuni

Data neznámá

Studený větřík

Studený větřík
lilie cítí dřívě,
než dospěl ke mně.

Křičící hmyz

Křič stále, hmyze,
možno-li tvoji karmu
zaplašit křikem.

Cukijama Ensui

1639–1704

Na horách leže...

Déšť jarní řine,
vtom z hor se vynořuje
oblaků brána.

Kusakabe Kjohaku

† 1698

V Uenu

Když zamračeno,
den celý květy třešní
na lidi svítí.

Kawano Rijú

1660–1705

Koníčci

Závidět musím
člověku, který chrápe.
Koníčci cvrčí.

Bažantů křiky

Na vrch Ómine
zní zdola z třešní vzkvetlých
bažantů křiky.

Bouře a hmyzů hlas

V tichnoucí bouři,
jež došky střechy smetla,
hlas hmyzů slyším.

Nakagawa Ocuju

1674–1739

Pozdní podzim

V cestu si strásá
odcházející podzim
javorů listy.

Strašáci

Pokročil podzim.
Strašáci zahaleni
spadalým listím.

Jasný měsíc

Dnes v noci měsíc
zří nějak ostrým jasem
na spící domy.

Macui Bunson

† 1713

Měsíc a hmyz

Jak jasně svítí
zářivý měsíc! V stínu
zní hlasy hmyzu.

Okada Jasui

1657–1743

Skřivan

Statečně skřivan
s dujícím jarním větrem
soupeří silou.

Suganuma Kjokusui

† 1719

Šum vodopádu

Jak noc je chladná!
Vodopád do jezera
se s šumem řítí.

Naoe Mokudó

Data neznámá

Ječmeniště

Vlá jarní vítr,
na ječmeništích šumí
tekoucí voda.

Hori Bakusui

1720–1783

Jarní měsíc

Na jarní měsíc
já hledím, mnohý zvidá,
nač se to dívám.

Macuki Tantan

1675–1761

Labutí zpěv

Hle, hora Fudži
narýsovaná třtinou
na jitřním jíní.

Západ slunce

V řepkových květů
svět širý rovněž dneska
zapadlo slunce.

Sakurai Ritó

1680–1754

Slivoně kvetou

Slivoně vzkvetly;
doposud nikde jinde
nenajdeš jara.

Kitajama Mógan

Data neznámá

Daimjóova nosítka

Ze sakur sněží
v nosítka daimjóova¹⁶
lupínky květů.

¹⁶ Daimjó – příslušník japonské vysoké šlechty. *Pozn. red.*

Imai Gošúbó

Data neznámá

Zakokrhání

Až o polednách
zaznělo někde v mlze
zakokrhání.

Mikami Senna

1650–1723

Pták

Já šel jsem s ptákem,
svým spolucestovníkem,
vyprahlou stepí.

**BÁSNÍCI MIMO
BAŠŮOVU ŠKOLU**

Jokoi Jajú

1701–1783

Hodiny

Větrný zvonek
ztich; letní vedro sálá
z tikání hodin.

Strašák

U samé nohy
mu boby rozkradeny;
nedbalý strašák.

Nakamiči Rjúsui

1691–1758

Chladná noc

Noc je tak chladná
a měsíc, zdá se, dřímá
v hlubině vodní.

Naitó Rosen

1654–1733

Švestky v květu

Zře květy švestek,
lituji, že jsem ztratil
kdy dobrý rozmar.

Jošida Rjúsui

Data neznámá

Zbloudilé dítě a světlušky

Zbloudilé dítě,
ač neustává plakat,
světlušky chytá.

Ójodo Mičikaze

† 1709

Labutí zpěv

Šat již jsem změnil,
bych na cestu se vydal
v svět neviděný.

Tojodžima Rogecu

1660–1751

Podzimní bouře

Bouř krajem duje,
leč mraky bez pohnutí
ve výši visí.

Hajano Hadžin

1676–1742

K prodejně vína

K prodejně vína
válečník mlčky spěchá
sněživou nocí.

Rjúho

Data neznámá

Rozkvět

Proč bych se zlobil,
když květy skví se právě
v největší slávě.

Keisa

Data neznámá

Žába

Jak se ta žába,
na vodní trávě sedíc,
po větru točí...

Rikuto

Data neznámá

Skřivan

Výš skřivan letí,
až v bezoblačných nebes
modru se skryje.

Sarjú

Data neznámá

Smuteční vrba

Smuteční vrba
podobu větru kreslí,
ač štětce nemá.

Kakó

Data neznámá

Zářící měsíc

Zářící měsíc
v poledne neviděný
čar jedlí jeví.

Šunsui

Data neznámá

Lotosy

Zře na lotosy,
krom lotosů tam jiných
nevidím květů.

Tóši

Data neznámá

Hora Fudži

Dnes při měsíci
se hora Fudži menší
než jindy zdála.

**BÁSNÍŘKY
BAŠÓOVA OBDOBÍ**

Šiwa Sono-džó

1649–1723

Vichřice

Vichřice duje,
pes štěká do šelestu
svátého listí.

Den Sute-džó

1633–1698

Sněživé ráno

Sněživé ráno;
get stopy všude kreslí
číslici dvojku.

Letní měsíc

Měsíci letní,
tvá cesta po obloze
nadchází krátkou!

Světlušky

Světlušky třpytné
se odlesků svých vlastních
ve vodě bojí.

Kawai Čigecu-ni

1632–1706

Z lásky k vnoučeti

Rosičko milá,
já zbuduji ti malou
slaměnou chýšku.

Měsíc dnes v noci

Chuť přít se máme,
zda dva to nesvítíli
měsíci jasní.

Óme Šúšiki

1668–1725

Fialka

Svým zlatým chvostem
se bažant něžně dotkl
fialky vzkvetlé.

Sakura

Sakury květy
u studně v nebezpečí!
Opilci u nich!

Ted' v době dešťů
i rukáv mého roucha
kosatci voní.

Čine-džó

Data neznámá

Labutí zpěv

Jak rychle vzplane
a stejně rychle zhasne
světluška jasná!

Ogawa Šófú-ni

1668–1758

Jasný měsíc

Plá jasný měsíc.
Opřena o verandu
jdu za ním kolem.

Kaga no Čijo-ni

1701–1775

Sněživé ráno

Nic nepohne se,
ni na horách, ni v polích,
sněživým ránem.

Slivoňový květ

Květ slivoňový
tomu, kdo jej utrh,
svou vůni skýtá.

Jasný měsíc

Zdáme se krásni,
ať šat náš jakýkoli,
v měsíčním jase.

Jasný měsíc

Zářivý měsíc!
Ni ptáci neuzavřou
hnízd svých dvířka.

Bílé volavky

Nebýt jich křiku,
tratí se v ranním sněhu
volavky bílé.

Motýl

Na květu motýl,
ted' zatřepal křídly.
O čem asi sní?

Těch krásných věcí!
Nemožno všechny zhlédnout
v kvetoucím jaru.

Spí vrba zrána
do mlhy zahalena,
jež zvolna stoupá.

Slivoní vůně.
Každého rána mrzne
ve stínu květů.

Ačkoli slavík
ji probudit se snaží,
spí vrba stále.

Vrba své větve
hned rozplétá, hned splétá
dle vůle větru.

Smuteční vrba
mlčící, osamělá
v měsíčním jasu.

Zář luny matná,
pokryto nebe květy
košatých sakur.

Sakury horské
jen sama obdivuji,
a to mne rmoutí.

Já býti mužem,
noc strávití bych chtěla
na horách vzkvetlých.

Na kraji stezky,
jež není příliš dlouhá,
fialky kvetou.

U cesty v trávě
motýlům nelze spáti,
jsout' třešně v květu.

To příliš rmoutí,
že nezříš odkvétati
slivoní květy.

Bezlisté stromy
o čem as přemítají?
Zrození Buddha.

V soumraku chvíli
neskane ani krůpěj
z mladého listí.

Co k listům třešní
pohledy tvoje vábí,
je pouze motýl.

Větérek svěží!
Ó, jak se tráva k trávě
těsněji vine.

Větérek svěží,
na mladé lidí padá
večerní mlha.

Večera tvářnost,
tot' chvíle, kdy lze zřít
žen rámě nahá.

Květ jeden spadl,
květ druhý opadává,
sarusuberi¹⁷.

Plod tykve stěží
se drží, aby nespád!
Podzimní vítr.

Vyrváno z kořen,
je k ráji unášeno
rákosí uschlé.

Zírajíc k luně,
já se světem se loučím
v pokoře tiché.

Zda vodopádu
huk burácí to v dáli?
Ne, jelen řije.

Jak jasný měsíc!
Na věci ozářené
oslněn saháš.

V tmě šesté noci
stékají kapky rosy
z kolokází.

Divoké husy,
přes hlučné jejich hlasy,
z dohledu ztratíš.

¹⁷ Sarusuberi – středně vysoký keř s nápadnými růžovými listy (pukol okrouhlostý).
Pozn. red.

V ručinkách dětských
sladce se rozvíjejí
chryzantém květy.

Chryzantém záhon!
V snách se tu zastavuješ,
je noc v den osmý.

Chryzantém pole!
Dnes v něm se objevují
kročeje stopy.

Zpívá si bambus
dnes ráno, pták si zpívá.
Javory rudnou.

Hmyz okouzlený
rád na místa si sedá,
kam svítí slunce.

Nikdo tu není,
koho by okouzloval
podzimní večer.

Již naklání se
svou tíží kalebasa¹⁸:
podzimní vítr.

Z rákosí vítr
se vyřítíl a zchvátil
člun opuštěný.

¹⁸ Kalebasa – druh tykve, z plodů se zhotovují nádoby, lžičky apod. *Pozn. red.*

Odlétá sluka;
loučení pro svět jiný
den zatemňuje.

I za sto roků
odlétat budou sluky
v takový večer.

Rýžiště opět
zírají opuštěna
ve mžení zimním.

Vzápětí za mnou
pak bílé sněhy přijdou,
déšť zimní praví.

Nutno se sklánět
ve světě proměnlivém
jak sněhem bambus.

Na pavučinu
klade se, zachycuje
spadalé listí.

V Jošinu¹⁹ krásném
je tolik pozdních květů
co jinde zjara.

¹⁹ Jošino – město ve střední části prefektury Nara, proslavené sakurami kvetoucími na hoře Jošino. *Pozn. red.*

Zda v jarních nocích
sní květiny, jež pozdně
v jeseni kvetou?

Zimního větru
směr nikdo nepoznává:
bez listí stromy.

Ať tak či onak,
do vůle větru dáno
rákosí uschlé.

OBDOBÍ BUSONOVO

Od polovice XVIII. století
až skoro do jeho konce

Taniguči Buson (nebo Josa Buson)

1715–1783

Chrámový zvon a motýl

Na obrovitém
chrámovém zvonu sedí
motýlek spící.

Letní řeka

Ó, jaká rozkoš
brodit se letní řekou
s opánky v ruce!

Jarní déšť

Ve vlahém dešti
jde se slaměným pláštěm
v hovoru deštník.

Žluté chryzantémy

Před rozsvícenou
svítílnou zbledly květy
chryzantém žlutých.

Řeka Ói

Hrdinským činem
přebrodit řeku Ói
v květnových deštích.

Květnové deště

V květnových deštích
i bezejmenná říčka
je plná hrůzy.

Pivoňky

Oh, jaká škoda!
Já minul chrám, kde právě
pivoňky kvetou.

Hlas zvonu

Jak chladně zvoní
chrámový zvon, když v dáli
se zvolna ztrácí.

Podzimní večer

Podzimní večer,
na otce, na svou matku
vzpomínám teskně.

Jarní moře

Na jaře moře
po celý den se vlní,
vlní a vlní.

Větrný zvonek

Větrný zvonek
zní líbezně, ač vítr
ke květům drsný.

Vodopád

Vodopád slyšíš,
jak šumí tu i tady
skrz mladé listí.

Květnové deště

Dvě chýšky stojí
u řeky rozvodněné
v květnových deštích.

Slepec

Jak měsíc svítí!
Leč slepec do mne vrazil
a smál se tomu.

Tanec

Zapadá měsíc
do několika lidí,
již dosud tančí.

Jarní řeka

U jarní řeky
ted' stojím, nikde mostu,
zapadá slunce.

Vyschlá řeka

Jsou vrby holé,
řečiště vyschlé, místy
kameny trčí.

Volavka

Večerní vítr
vlá, u volavky nohou
hladinu čeří.

Pln roztesknění
jsem vstoupil na návrší;
ostruží v květu.

Klokotá slavík...
Rodina shromážděna
dlí u večere.

Pár vodních ptáků,
a v středu zvadlých stromů
dva palankýny²⁰.

²⁰ Palankýn – asijská krytá nosítka. *Pozn. red.*

BUSONOVÍ ŽÁCI

Tokai Kitó

1740–1789

Dopis

Potkal jsem posla,
i otevřel jsem dopis,
vál jarní vítr.

Chromý žebrák

Den jarní, zářný;
u cesty chromý žebrák
se dívá šťasten.

Měsíc a zívání

Zíváním velkým
můj soused oslavoval
zářící měsíc.

V dešti na hoře Tabu

Na horské cestě
po mracích jdeme, v dešti
sakura kvete.

Hlasy zvonů

Zní hlasy zvonů,
jako by hádaly se
s vichřicí zimní.

Spěchající sakura

Třešňové květy
se právě otvírají;
jak mají naspěch!

Kukačka

Úžasem trnu,
když přes zářící měsíc
kukačka letí.

Kurojanagi Šóha

1727–1771

Je voda blízka

Divoké husy
let zvolňují, to jistě
je voda blízka.

Vyhnanec

Odchází jaro.
Kam pluje loď? Snad veze
vyhnance domů.

Jošiwake Tairo

† 1778

Studánka

Studánka čistá,
nějaký poutník do ní
vytrousil mince.

Teramura Hajakuči

1748–1836

Já prodal krávu

Já prodal krávu,
teď ubírá se ze vsi
sychravou mlhou.

Sumi Taigi

1709–1772

Zimní měsíc

Plál zimní měsíc!
Kamene nenašel jsem,
bych po psu hodil.

Slivoňová větev

Řka: větví nelam,
snět²¹ vzkvetlé švestky zlomil
a podal mi ji.

Sídlní město

Jda horskou cestou,
zřím město čnít a nad ním
lítati draky.

Povodeň

Most voda smetla,
na břehu lidé stojí
v měsíčné noci.

²¹ Snět (zast.) – větev. Pozn. red.

Východní vítr duje

Jdou pán a sluha
a hovoří, že duje
východní vítr.

Hastroš

Byl k zemi skácen,
pak postaven, zas sražen
na poli hastroš.

Slavík v kleci

Vězněný slavík
jásavě prozpěvuje,
své klece nezří.

Miura Čora

1729–1781

Veliký měsíc

Veliký měsíc
vycházel z hloubi trávy
trýzněné bouří.

Kumura Kjódai

1732–1793

Opice

Vichřice zimní.
Opice s rudým zadkem
ze stromu spadla.

Spadalé listí

Spadalé listí
se vrší stále. Deště
jen v deště bijí.

Kaja Širao

1737–1791

Vrabci

V zápase spolu
dva vrabci spadli dolů
z kalichu máku.

Vraní hnízda

Vrány se hnízdí,
nenáviděných ptáků
rodičská láska.

Jamamoto Inan

1735–1795

Vodní chvástal

Vzkřik vodní chřástal
v rokytí spící měsíc
se vyburcoval.

Óšima Rjóta

1707–1787

Na vrchu sosna

Zářící měsíc!
Až zas se zrodím, chci být
na vrchu sosnou.

Letní žár

Jaké to vedro!
V takové dny jsou černí
i motýlové.

Jasný měsíc

Noc krásná, jasná!
Mně těžko mnít, že svítí
jen jeden měsíc.

Spadalé listí

Co spadlých listů!
Jak by již nikdy jaro
nemělo přijít.

Takakuwa Ranko

1726–1799

Podzimní cvrček

Podzimní cvrček
chce sebe sama zničit
svým stálým pěním.

Jasný měsíc a slepcova žena

Plá jasný měsíc,
bludného slepce žena
se dívá chmurně.

Ushlé rákosí

Rákosí ushlé
po proudu unášeno
den co den pílí.

OBDOBÍ ISSOVO

Na prahu XIX. století

Kobajaši Issa

1763–1827

Za mrtvým dítětem

Že život rosa
a jako rosa taje,
až příliš pravda...

Daimjó

Sakura v květu
daimjóa přinutila
sestoupit z koně.

Pohorský měsíc

Pohorský měsíc
i na zloděje květů
své světlo lije.

V rodném místě

Nikoho neznám,
žádného ze vztyčených
hastrošů v poli.

Světlušky

Nešlapte v trávě,
kde minulé noci
světlušky žhnuly.

Tažní ptáci

Nehašteřte se,
druh druhu pomáhajte,
vy tažní ptáci.

Moucha

Nezabij mouchy!
Své nožky k sobě tiskne,
rukama lomí.

Slimáček

Slimáček malý
pomaloulinku šplhá
na horu Fudži.

Motýlové

Jak milují se!
Kéž po smrti se zrodím
motýlem v pláni.

Hubená žabka

Hubená žabko,
nebudeš usmrcena,
Issa je tady.

Osiřelí vrabci

Pojďte sem ke mně,
vrabčátka osiřelá,
budem si hrát.

Svět utrpením

Svět utrpením,
i když v něm třešně kvetou
a vzdor všem květům.

Mlád'ata vrabčí

Vrabčátka sirá,
uhněte stranou, z cesty,
můj kůň chce projít.

Mléčná dráha, již zřel jsem v nemoci

Čar Mléčné dráhy,
jež papírové stěny
děrami zřena.

Tomel

Co přešlo času,
než rozšířil se tomel²²
až k patě vrchu.

Podzimek mého života

Jak bez poskvrny
plá měsíc, je však podzim
života mého.

Sakura

Jak z nebe sváty,
tak čarokrásně svítí
sakury květy.

Tomelu listy

Tomelu listy
jakmile zšarlatoví,
hned padat začnou.

Ptačí hnízdo

Strom bude skácen,
což o tom nevíš, ptáku,
že hnízdo stavíš?

²² Tomel – strom, z něhož se používá dřevo (nazývané eben) nebo plody (nazývané kaki). Pozn. red.

Pospěš si, vrabče,
ted' čtverec sněhu roztál
před mými dveřmi.

Žebráci na mostě

Spí dítě pevně,
před mrazem útočiště
mu matka skýtá.

Pták v kleci

Pták v kleci jatý
jak závistivým zrakem
zří na motýly!

Labuti píseň

Hlouposti samé
jsem od kolébky k hrobu
sil mezi lidi.

Při sklizni čaje

Z matčiných beder
takt dává dítě květem
k čajové písni.

Hle, rosa mizí,
s tím světem plným špíny
nic nechce mítí.

Až budu mrtev,
ty, náhrobek můj, cvrčku,
přijď opatrovat.

Jak měsíc svítí!
Keříčku není, jenž by
necítil svátku.

Cítím to dobře,
mrazivý fukěř fičí,
a já jsem chud'as.

V mém rodném kraji
mě dokonce i mouchy
poštípou notně.

Inoue či Sugawara Džúkó

1741–1804

Novoroční sen

Ve snu novoročním
přál bych si vidět tváře
rodičů mrtvých.

Ótomo Óemaru

1719–1805

Kráva, kterou jsem prodal

Podzimní vichr.
Potkal jsem krávu, kterou
jsem loni prodal.

Jíní

Ó, jíní, padej!
Po chryzantémách není
již květů žádných.

Kawakami Fuhaku

1718–1809

Hlas zvonu

Jaký tu klid je!
Zvuk zvonu nevyruší
třešňových květů.

Ueda Mučó

1733–1809

Slavík poprvé zapěl

Když slavík odlét
v zahradu sousedovu,
poprvé zapěl.

Inoue Širó

1742–1813

Mléčná dráha

Tak Mléčná dráha
se blízko zdá, že moh bys
doskočit na ni.

Čírky

Podzimní vítr.
Do krásy dorůstají
den ze dne čírky.

Svítání

Pomalu svítá.
Ve sněhu pochována
i sama bouře.

Vedro

Jaké to vedro!
Mravenec po rohoži
loudavě leze.

Nacume Seibi

1748–1816

Zrcadlo

V zrcadlo hledíc,
prchajícího jara
přetrpce želí.

Enomoto Seifu-džó

1731–1814

Promoklý motýl

Jaké tu ticho!
Do ložnice mé vletěl
promoklý motýl.

Starý motýl

Když motýl stárne,
hraje si jeho duše
ve chryzantémách.

Macumoto Kojó-ni

Data neznámá

Odkvět

Odkvetly třešně,
tu opět duše lidí
se uklidnily.

Divoké husy vracejí se

Závidím husám,
jež vracejí se v kraje,
kde léta není.

Imaizumi Sógecu-ni

† 1804

V Saze

Buddhovy sochy
jsou krásné, zahaleny
spadalým listím.

Mléčná dráha

Antologie z japonských básníků haiku XVII. a XVIII. století

Edice Klasická světová poezie

Výběr, překlad a úvod Alfons Breska

Ilustrace na obálce Kacušika Hokusai

Redakce Markéta Teuchnerová

Vydala **Městská knihovna v Praze**

Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání

Verze 1.0 z 18. 7. 2018

ISBN 978-80-7602-188-4 (epub)

ISBN 978-80-7602-189-1 (pdf)

ISBN 978-80-7602-190-7 (prc)